

ramo dati pridevek lep. Luže ali mlake ne more nihče imenovati lepo jezero. Pa to ne zadostuje. Konj naj ima tudi vse, kar zahtevamo od konja, vendar ni lep, ako je premajhen ali prevelik, ako ima preveliko glavo ali predolga ušesa. Da je kaj lepo, mora biti popolno, biti mora tako, kakoršno naj bi bilo po svojem bistvu ali po svoji naravi. Ako bi torej imeli pred saboj konja, ki je v celoti in po vseh svojih delih

tak, kakoršen mora biti po naših mislih konj, tak konj bi lahko bil lep. A tudi to še ni dosti. Kaj, če bi tak popoln konj bil umazan, razmršen: ali bi bil tudi lep? Tudi to je dovolj znano in priznано, da je lepo to, kar ima »lepo« zunanjo obliko. Ako bi naredili konjsko podobo iz ilovice, a naredili popolnoma tako, kakoršen je konj po zunanje, podoba bi bila lepa.

(Nadaljevanje prih.)

Slovstvo.

SLOVENSKO SLOVSTVO.

Pedagogika. Po najboljših virih spisal Anton Zupančič, učitelj pedagogike na ljubljanskem bogoslovnem učilišču. V Ljubljani. Zal. Katol. Bukvarna. Tisk. Katol. Tiskarna. 1888. 8°. Str. 152. Cena 80 kr., po pošti 5 kr. več.

Ta knjiga, ki je sedaj dovršena pred nami, izhajala je polagoma kot priloga »Duh. Pastirja«. Nastala je iz potrebe. »Živo smo čutili potrebo slovenskega v krščanskem duhu pisanega vzgojeslovja. Moderno vzgojstvo nam reč hodi napačno, pogubno pot, kajti moti se gledé nature gojenčeve in gledé namena njegovega, priznavajoč mu edino le zemeljski cilj. . . . Ko sem l. 1882. začel poučevati v tej reči, jel sem se kmalu pripravljati na izdajo slovenskega, po krščanskih načelih sestavljenega vzgojeslovja, ki naj bi se h krati oziralo na zahteve avstrijskih šolskih zakonov. Tako knjigo ti, dragi čitatelj, danes izročim.« — Tako nam pravi pisatelj sam, s katerim namenom in v katerem duhu je sestavil svojo knjigo. Razdelil jo je prav naravno v tri dele. Prvi del govori o gojencu, t. j. o njegovi naravi in njegovih zmožnostih. Drugi del nam prav kratko predstavlja vzgojitelja in tretji nam kaže kraj in način vzgajanja. Vodi nas v domačo hišo, seveda zlasti pa v šolo, ki mu je najprej vzgojilnica, potem učilnica. Dostavek uči kratko, kako naj se obrazujejo nepolnočutni otroci. — Pedagogično slovstvo večjih narodov narašča dandanes neprestano. Vendar ne more imeti nad njim veselja človek trdno-krščanskega prepričanja. Kajti premnogo knjig le uči, kako naj se z vzgojanjem človeštvo osvobodi vere in verskih zakonov. Vse naj bi v vzgoji storila sama narava. Vzgojeslovje naj bi le kazalo, kako naj se narava naglo razvija, kakor se z umetno gorkoto svetlice gojijo in naglo razvijajo v cvetličnjakih. Verska načela o grehu, o popačeni naravi, o

večnem namenu, o dolžnostih do cerkve božje, — niso več veljavna. Zato je neobhodno potrebno, da se vrlo omikan in dobro poučen pedagog, ki ima prepričanje in srce versko, loti te velevažne vede, kakor se je lotil pri nas gosp. pisatelj. Ako sploh v kaki stroki, gotovo imajo v pedagogiki verska načela popolno veljavo. Zgodovina katoliške cerkve namreč prejasno uči, da prav ta cerkev ima čudovito vzgojevalno moč. Na tem polju je bila ona vedno zmagovita in te moči se bojé tudi nasprotniki, zato si ne upajo pomagati drugače, kakor da cerkev odri-vajo od vzgoje, kjer le morejo. Toda — tudi ta knjiga nam je priča, da se nasprotnikov preveč ni treba bati: cerkev je mati otrok in njihova prava vzgojiteljica, to se vidi vseskozi lahko iz knjige. — Toliko o duhu, v katerem je pisana. Gledé pedagogičnih načel in pravil je knjiga sploh trezna in se drži navadnih nazorov. Prav tako so tudi dušeslovna načela navadna, kakoršna se lahko rabijo za pedagogično pojasnjevanje. Strog modroslovec bi morebiti utegnil kaj malega ugovarjati. A v podrobnosti se ne moremo spuščati. Opomnim naj še, da je terminologija po večem navadna ali sprejeta, tu pa tam nekoliko samostojna ali celó težka. Jezik sploh je jasen, govor kratak: knjiga je pisana za omikance, za šolo, manj za prosti pouk; bolj za glavo, nego za srce.

„Drobtinice“. XXII. letnik. Uredil dr. France Lampe, profesor bogoslovja, vodja Marijanišča. Izdala katol. družba za Kranjsko. V Ljubljani 1888. Tiskala »Katol. Tiskarna. S podobo Matere Božje »Pomoči kristijanov v kapeli Marijaniški«. 8°. Str. 244. Cena karton. knjigi 1 gid. 20 kr. Dobiva se v »Katoliški družbi« in v »Katoliški Bukvarni«. Te knjige, ki je posvečena vladiki ljubljanskemu dr. Jakobu Missia, ne morem tukaj ocenjevati, ampak podajam samo nekatere besede iz predgovora: »S srčnim veseljem pozdravimo to knjigo — naših Novic' ljubo sestrico — katera bo, kakor te, skrbela za časno in večno osrečenje svojih bralcev.« Tako so

pisale »Novice« l. 1846 (str. 76) o takratnem prvem letniku ‚Drobtinice‘, tako so je z veseljem pozdravljali sploh Slovenci. Od tedaj je preteklo že dveinštirideset let, in pri nas Slovencih se je mnogo spremenilo. Slovenci ne dobivajo sedaj dušne hrane v samih drobtinica, ampak v lepih in debelih kosih. Zato je bilo skoro predrzno, da so lani ‚Drobtinice‘ zopet prisilile na dan, in od neke strani se jim je to skoro očitalo. Toda naj zagovarjam lanske, kakor letošnje ‚Drobtinice‘ s tem, da niso nikomur na poti, da niso nikakega književnega početja izpodkopale ali izpodrinile, ampak z vso skromnostjo in pohlevnostjo sedle na ono mesto, katero je bilo zanje še vedno prazno ostalo. Družba sv. Mohora podaja Slovencem obilo dušne hrane, podaja krasne knjige, velika obsirna dela. A prav zato je tudi poleg družbenih knjig Slovincem treba malega glasila, ki je po svoji vsebini in obliki prosto, posebno pa še v malem obsegu mnogovrstno, da ugaja in ustreza raznim potrebam in razmeram. Ali nimamo bralnih društev in raznih knjižnic, katerim se prilegajo, kakor knjižničarji dobro vedó, posebno ‚Drobtinice‘?

In ali ni za narodno slovstvo velik dobiček, da vzbujamo v narodu veselje do knjig, do poučnega berila, kajti sicer se nam bode vsa književnost razgubila v časopisju? Mnogo homo sicer pisali in mnogo tiskali, zanamec pa ne bodo od nas ničesa dobili. Prav v tem oziru skušajo ‚Drobtinice‘ ustrezati željam čitateljev, ki imajo radi drobne povesti, nauke, poročila, opomine, pesmi, h krati pa se ozirajo na potrebe našega narodnega slovstva, katero množijo ter zalagajo s praviim domačim blagom.

Seveda, nek drug namen je še važnejši. ‚Drobtinice‘ niso začele samo zato izhajati, da bi množile slovstvo. Nikakor se ne vjemam s tistimi, katerim je slovstvo tako vzvišena stvar, da mu ne pridevajo nikakega drugega višjega namena. Taki kličejo vedno: slovstvo in zopet slovstvo, a čemu da je slovstvo, o tem se nikdar ne vprašajo. V resnici ima slovstvo višji namen, kakor da napravljamo knjige in je zapiramo v knjižnice. Slovstvo je ogledalo duševnega življenja narodovega, in sicer ne samo takega naroda, kakoršen je v istini, ampak takega, kakoršen n a j b o d e. Slovstvo naj kaže narodu lepe vzore, da se ž njimi blaži, lika, v hudih dnevih tolaži. Slovstvo je podobno hrani in zato se tudi imenuje dušna hrana narodova. Kakor pa ni vsaka hrana tečna, zdrava in krepilna, tako tudi ni vsako slovstvo narodu koristno in primerno. Nek sloveč, a vendar malovreden pisatelj, J. J. Rousseau po imenu, je skušal dokazati, da so vede in umetnosti pokazile nraavnost. To je samo na sebi popolnoma napačno. Vede in umetnosti blažijo človeka in ga ne kvarijo; toda laživeda in slaba umetnost kvari človeka v resnici, in to je oni pisatelj dobro pokazal. Koliko zla je rodilo slabo slovstvo

na Francoskem v preteklem in sedanjem stoletju! Zato imajo ‚Drobtinice‘ še ta posebni namen, da vzbujajo zanimanje, ljubezen in vnemo za dobro slovstvo.« — Knjiga je razdeljena v štiri dele: 1. del podaja sedem Slomškovih postnih pridig, ki so res pravi biser cerkvenega govornišva; 2. životopise r. Gregorja Riharja, znanega glasbenika slovenskega, knezoškofa Jak. Missia in Rad. Silvestra; zadnji ta životopis in ocena pesnikovega delovanja sta za leposlovca posebno zanimiva; 3. del podaja pregled papeževe slavnosti, spevoigro: Slava Leonu! in tudi slavnostni spis za štiridesetletnico cesarjevo; 4. del je zabaven, podaje svete in svetne pesmi (največ je Virk-ovih, štiri so znane pesmice Bonaventure S., dve sta J. Lebanovi.) Poleg pesmij je še nekaj spisov v prozi. Ob koncu »Drobtinice« se obrača urednik do pisateljev s to prošnjo: »Urednik ‚Drobtinice‘ prosi slovenske pisatelje, naj ne prezrejo tega glasila, ki je častljivo po svoji starosti in koristno po svojem namenu. Da imajo primeren prostor v našem slovstvu, to kaže ta letnik. Naj blagovoljno pripomorejo uredniku, da bodo ‚Drobtinice‘ leto za letom boljše, kratkočasnejše pa tudi poučnejše. H krati pa tudi prosi urednik, da bi vneti rodoljubi storili kaj po svoji moči za razširjanje te knjige, da bi se pridno nakupovala zlasti po knjižnicah in podajala našemu čitajočemu narodu.¹⁾ Gospodje duhovski bratje se bodo pač ozirali na to prošnjo in olajšali oskrbniku ‚Drobtinice‘ težavno delo.«

„Knjižnica Družbe sv. Cirila in Metoda.“ Na svetlo daje in zalaga družba. I. zvezek: „Franc Jožef I., cesar avstrijski“. 1888. V spomin štiridesetletnice Njegove vlade spisal slovenski mladini Fr. Hubad, c. kr. gimnazijski profesor. V Ljubljani. Tisek »Narodne Tiskarne«. Ta knjižica je kaj mično pisana. Družba sv. Cirila in Metoda, kakor tudi gospod pisatelj podala sta lep dar naši mladini.

Knjige družbe sv. Mohorja. Prav, ko smo končavali urejevanje lista, došlo nam je šestero knjig družbe sv. Mohora, in toliko jih bode došlo po slovenski domovini 41.552 (!) udom. Da bi je precej ocenili, to je nemogoče: pač pa smemo v slavo Slovincem zaklicati v očígled takega društvenega darú: Živela družba svetega Mohora!

„Koledar“ katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani za l. 1889. Cena 1 gld. 20 kr. Ta koledar je vreden, da ga omenjamo že zaradi lične in priročne oblike. Zlasti pa je za slovstvenika zanimiv zaradi »ocene slovenskih knjig za mladino in ljudstvo«, (strani 74—100). Spisal Anton Kržič. To je dober kažipot pri nabiranju knjig za mladino. — Posebej je ponatisnen »Žepni Koledar«, ki ima časoslovni del. Stane 20 kr.

¹⁾ Precej izvodov je ostalo še od lanskega letnika. Dobiva se lahko, kakor tudi več letnikov „Glas katol. družbe“ in drugih družbenih knjižic (n. pr. Zlatomašnik Pij IX., Zlatomašnik Leon XIII., Papeževa nezmotljivost) po jako nizki ceni pri predsedniku „Katoliške družbe“.

Cena: Za celo leto 1 gld. 60 kr.; za pol leta 80 kr. Uredništvo in upravnništvo je v Marijanišču.

Izdajatelj, lastnik in urednik **dr. France Lampe.** Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani.